

Türklerde Yüzün Morfolojik Değerlendirilmesi

Dr. Zafer Arı, Dr. Kayihan Şahinoğlu, Dr. Adnan Öztürk, Dr. Ahmet Usta, Dr. Bülent Bayraktar

İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı-İSTANBUL

ÖZET

Türklerde yüzün morfolojik özelliklerini saptamak amacı ile İstanbul Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören 18-25 yaşları arasındaki 146 tıp öğrencisi (68 kız, 78 erkek) üzerinde antropometrik ölçümler yapıldı. 8 değişik parametre kullanılarak elde edilen sonuçlar değerlendirildi.

Anahtar Sözcükler: Estetik anatomi, yüz, morfometrik ölçümler.

SUMMARY

THE MORPHOLOGICAL EVALUATION OF TURKISH FACES

The morphological characteristics of the face dimensions of 146 Turkish medical students, (68 female, 78 male students, aged between 18-25) have been investigated by anthropometric measurements. The results have been obtained by means of 8 different parameters.

Key Words: Esthetic anatomy, face, morphometric measurements.

GİRİŞ

İlk çağlardan beri, sanatçılar, anatomistler ve antropologlar, insan vücudundaki organların birbirleri ile olan oranlarını incelemişlerdir. Böylece antik çağın kusursuz heykelleri ve diğer sanat eserleri ortaya çıkmıştır. Bu çağlarda ölçü olarak, insan vücudunun bir parçası alınmış ve vücudun diğer parçaları buna göre oranlanmıştır. Bu ölçü ve oranlardan çıkan kurallara da "canon" adını vermişlerdir.

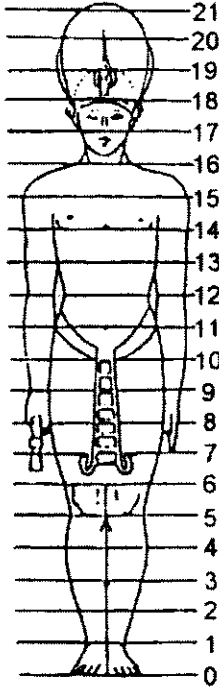
Antik çağın büyük ustalarının kurallarının çok azı, günümüze kadar ulaşabilmiştir. Elimize ulaşabilen en eski kural, eski mısırlıların insan boyunu, insan orta parmağına göre orantılamalarıdır ki, bu oranın 1/19 olduğunu biliyoruz (1,2,3,4) (Şekil 1). Ortaçağda Michelangelo insan yüzünü horizontal çizgilerle üç eşit parçaya bölmüş ve Leonard de Vinci ise çoğumuzun bildiği kare ve daire içerisindeki çift insan figürünü yapmıştır. Bu figürde, kolları dışa açılmış, elleri açık bir adamın bir karenin içine yerleştirildiğini görüyoruz. Orta parmaklarının uçları ve ayakları ile bu kareye temas eden insan figürüne göre, kolları iki yana açılmış bir kişinin orta parmak uçları arasındaki uzunluk, o kişinin boy uzunluğuna eşittir. Jean Cousin, XVI. yüzyılda yazdığı "Livre de pourtraicture" adlı eserinde (3), başın tepesinden çene

ucuna kadar olan mesafe bir ölçü olarak alınırsa, insan boyunun 8 kafa yüksekliğine eşit olduğunu, alından, gözlerden, burun kökünden ve çene ucundan geçen horizontal çizgilerle, kafanın dört eşit parçaya bölündüğünü ileri sürmüştür. J. Cousin'e göre ağzın genişliği birbuçuk göz genişliği kadardır, aynı zamanda gözlerin arasındaki uzunluk, burnun en geniş kısmına eşittir. Paul Richer ise 7,5 kafa yüksekliğine eşit olduğunu ileri sürmüşlerdir (5,6).

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma, 1992-1993 döneminde, 18-25 yaş arasında yer alan 68'i kız ve 78'i erkek, 146 Türk uyruklu, İstanbul Tıp Fakültesi öğrencisinde yapılmıştır. Çalışmada değerlendirilen kişilerin hiçbirinin yüzünde patolojik ve anormal bir durum yoktu. Ölçüm için 0.1 mm hassas kompaslar kullanılmış, bulgular daha önce hazırlanmış tablolara kaydedilmiştir. Metod olarak, Yordanov ve Dimitrova'nın (7) yaptığı çalışmaya uyulmuş ve böylece Bulgarlarda yapılan benzer bir çalışma ile karşılaştırma imkanı doğmuştur. Çalışmada aşağıdaki noktalar arasındaki uzunluklar ölçülmüştür (Şekil 2) (Tablo 1).

A. Pupillalar arası uzunluk (Centrum pupillae sinistra-Centrum pupillae dextra)

Şekil 1. Eski mısırlıların insan boyunu tanımlayan oranlamaları.

- B: Dudak birleşikleri arası uzunluk (Cheilion sinistra - Cheilion dextra)
- C: Üst dudak ortası ile çene ucu arası uzunluk (Labium superius - Gnathion)
- D: Burun kanatları arası uzunluk (Alare sinistra - Alare dextra)
- E: Üst kanin dişlerin apexleri arası uzunluk
- F: Sol göz birleşikleri arası uzunluk (Ektokanthion sinistra - Endokanthion sinistra)
- G: Glabella-Subnasale arası uzunluk
- H: Sağ kulak kepçesi uzunluğu (Supraaurale dextra-Supraaurale dextra).

BULGULAR

Tablo 1. Ölçülen Uzunluklar

Uzunluklar (mm)	Kadın		Erkek	
	x	sd	x	sd
A. İnterpupiller uzaklık	61.3	3.39	63.6	2.8
B. Cheilion - Cheilion	8.4	3.14	52.0	3.85
C. Labium sup.-Gnathion	46.3	3.72	50.4	4.25
D. Alare - Alare	26.5	3.10	31.4	4.64
E. Üst kanin apexleri arası	35.0	2.47	36.8	2.68
F. Sol göz bileşek. arası	34.7	3.02	35.1	2.87
G. Glabella - Subnasale	56.1	4.06	60.7	5.01
H. Supraaurale - Subaurale	58.7	3.49	62.0	2.81

Ölçülen bu değerler arasında aşağıdaki karşılaştırmalar yapılmıştır:

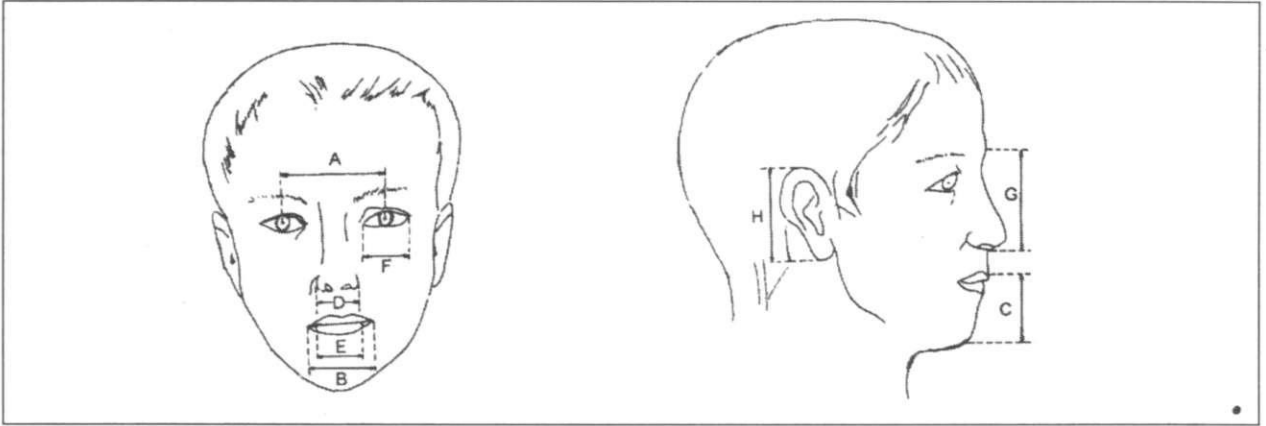
1. (İnterpupiller uzunluk) - (Cheilion-Cheilion) : A/B
2. (Cheilion-Cheilion) - (Labium sup. - gnathion) : B/C
3. (İnterpupiller uzunluk) - (Labium sup.-gnathion) : A/C
4. (Alare-Alare) - (Üst kanin dişlerin apexleri arasındaki uzunluk) : D/E
5. (Alare-Alare) - (Ektokanthion sin.-Endokanthion sin.) : D/F
6. (Glabella-Subnasale) - (Supraaurale dext.-subaurale dext.) : G/H

Yukarıdaki karşılaştırmada birinci ölçümden ikinci ölçümün çıkartılması ile elde edilen sonuçlar eşit, fazla ve eksik oluşlarına göre sırası ile "0", "+" ve "-" olarak gruplandırıldı. Buna göre ölçümü yapılan uzunluklar arasında fark olmayan durumlar "0" fark grubuna; ilk uzunluğun karşılaştırılan uzunluktan büyük olduğu durumlar "+" grubuna; küçük olduğu durumlar ise "-" grubuna dahil edildi (Tablo 2,3).

Pupillalar arası uzunluk; bütün deneklerde dudak birleşikleri arası mesafeden, erkeklerde ortalama 11.7 mm, kadınlarda ise ortalama 12.9 mm uzundur. Pupil-

Tablo 2. Kadınlarda Karşılaştırılan Uzunluklar

Karşılaştırılan Uzunluklar	Fark 0		Fark (+)		Fark (-)	
	n	%	n	%	n	%
A/B	0	0	68	100	0	0
B/C	12	17.6	38	55.8	17	25
A/C	1	1.4	67	98.5	0	0
D/E	1	1.4	0	0	67	98.5
D/F	3	4.4	1	1.4	64	94.1
G/H	9	13.2	16	23.5	43	63.2

Şekil 2. Ölçülen uzunluklar.

lalar arası uzunluk, % 98'in üzerinde bir oran ile, üst dudak ortası ile çene ucu arasındaki mesafeden kadınlarda 12.6 mm, erkeklerde 11.3 mm daha uzundur. Dudak birleşikleri arası uzunluk ise, üst dudak ortasından gnathion'a kadar olan uzunluktan kadınlarda % 55.8, erkeklerde % 47.4 oranında daha uzundur. Üst kanin dişleri arası uzunluk, kadınlarda % 98.5, erkeklerde ise % 87.1 oranında burun kanatları arasındaki mesafeden daha geniştir. Sol göz birleşikleri arası uzunluğunun, burun kanat-

dılarımızda ortalama 7 mm, erkeklerimizde 5.7 mm daha geniş olduğunu görürüz. Burun kanatları genişliğinin ise kadın ve erkeklerimizde, Bulgarlara göre 6 mm kadar daha dar olduğu görülür. Ağız genişliği, üst kanin dişleri apexleri arasındaki genişlik ve kulak kepçesi uzunluğu her iki ırkta da birbirine yakın değerler göstermektedir. Üst dudağın ortasından çene ucuna kadar olan yüksekliğin, Türk kadın ve erkeklerinde Bulgarlara göre ortalama 10 mm daha kısa olduğu tespit edilmiş-

Tablo 3. Erkeklerde Karşılaştırılan Uzunluklar

Karşılaştırılan Uzunluklar	Fark n	0 %	Fark			Fark		
			n	%	(+) \bar{x} (mm)	n	%	(-) \bar{x} (mm)
A/B	0	0	78	100	11.7	0	0	0
B/C	6	7.6	37	47.4	5.6	29	37.1	-3.8
A/C	1	1.2	77	98.7	11.3	0	0	0
D/E	6	7.6	4	5.1	2.3	68	87.1	-6.6
D/F	9	11.5	12	15.3	3.8	57	73.0	-6.6
G/H	7	8.9	27	34.6	4	43	55.1	-5.1

ları arasındaki uzunluktan; kadınlarda 8.6 mm ve % 94.1 oranında, erkeklerde ise 6.6 mm ve % 73 oranında daha fazla olduğu görülmektedir. Kulak kepçesi yüksekliği, glabella ile subnasale arası yükseklikten; kadınlarda ortalama 5.7 mm ve % 63.2 oranında, erkeklerde ise ortalama 5.1 mm ve % 55.1 oranında daha uzundur (Tablo 1,2,3).

TARTIŞMA

Tablolardan da görüldüğü gibi, erkeklerde bütün değerler kadınlardan daha büyüktür. Tablo 1'deki değerleri, Yordanov ve Dimitrova'nın çalışmasındaki (7) Tablo 4 değerleri ile karşılaştırırsak, interpupiller genişliğin, ka-

Tablo 4. Bulgarlarda Yüzün Morfolojik Değerlendirilmesi (Yordanov'dan)

Dimensions	Females \bar{x} (mm)	n:112 sd	Males \bar{x} (mm)	n:108 sd
1. Interpupillary distance	54.4	3.6	57.9	4.0
2. Alare - Alare	32.2	2.3	36.2	2.8
3. Cheilion - Cheilion	49.9	2.7	53.9	3.2
4. Apexes	33.7	2.0	35.0	2.4
5. Labrale sup.-Gnathion	52.9	3.8	57.4	4.8
6. Glabella-Subnasale	65.6	3.8	69.8	4.6
7. Height of the ear	60.5	3.3	65.2	3.9
8. Width of the eye-lid slit	32.2	2.6	34.1	2.3

tir. Sol gözün birleşikleri arası genişliği, Bulgarlara göre, kadınlarımızda 2.5 mm, erkeklerimizde ise 1 mm kadar daha geniştir.

KAYNAKLAR

1. Berkol NA: Artistik Anatomi. Güzel Sanatlar Akademisi Neşriyatından No: 9, 1. Baskı, İstanbul 1940.
2. Cuyer E: Anatomie Plastique, Octave Doin et Fils Editeurs, 1. Baskı, Paris 1913.
3. Cuyer, E: Anatomie Artistique, Du Corps Humain, Librairie J.-B.Bailliere et Fils, 1. Baskı, Paris 1890.
4. Moreaux A, Anatomie Artistique, De L'Homme Librairie Maloine, 1. Baskı, Paris 1954.
5. Richer P: Nouvelle Anatomie Artisque, Du Corps Humain I-II, L'Homme, La Femme, Librairie Plon, Cinquieme edition, Paris 1931.
6. Richer P: Nouvelle Anatomie Artistique, Du Corps Humain IV, Le Nu Dans L'Art, Librairie Plon, 1. Baskı, Paris 1925.
7. Yordanov Y, Dimitrova Br: Differences and Degree of Identity Between Certain Face Dimensions. Acta Cytobio. Et Morph. 2: 31, 1992.